

Bruselj, 26.10.2018
COM(2018) 716 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

EU in Pariški sporazum o podnebnih spremembah: ocena napredka na podnebni konferenci v Katovicah

(v skladu s členom 21 Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o mehanizmu za spremljanje emisij toplogrednih plinov in poročanje o njih ter za sporočanje drugih informacij v zvezi s podnebnimi spremembami na nacionalni ravni in ravni Unije ter o razveljavitvi Sklepa št. 280/2004/ES)

{SWD(2018) 453 final}

Poročilo o napredku na področju podnebnih ukrepov

Vsebina

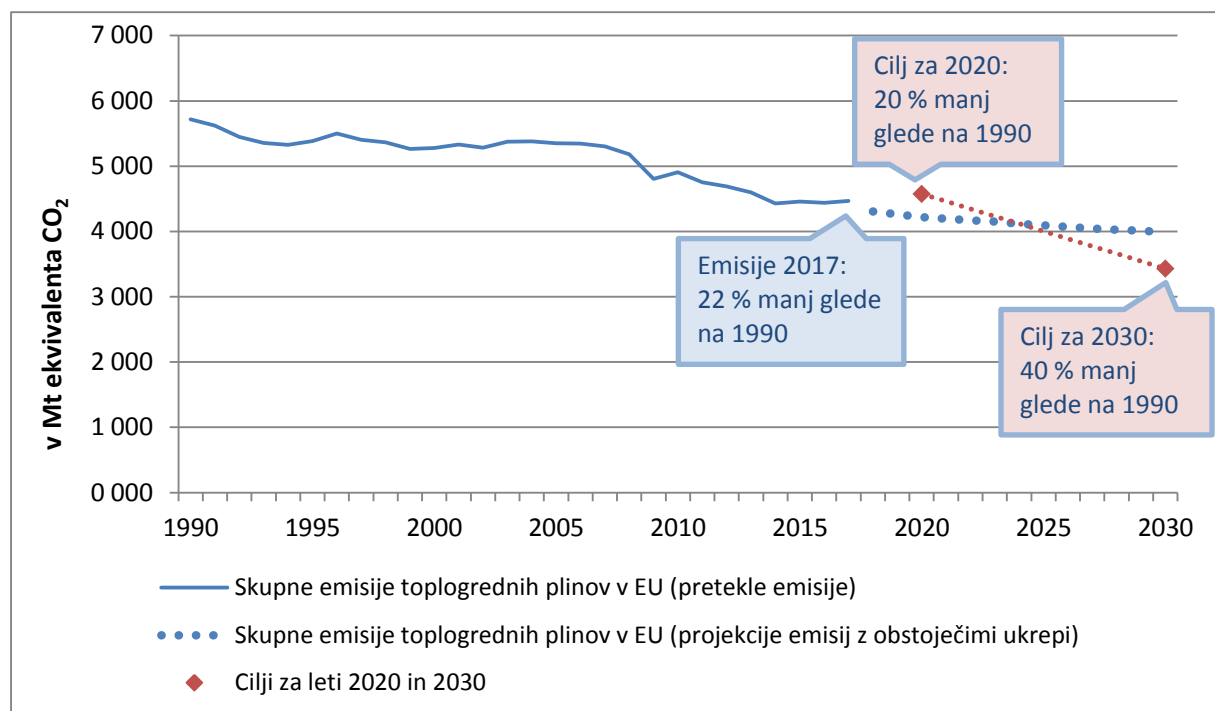
1	Izpolnjevanje mednarodnih obveznosti EU.....	1
2	Emisije v okviru EU ETS.....	2
2.1	Emisije v okviru EU ETS v letu 2017.....	2
2.2	Revizija regulativnega okvira EU ETS.....	3
3	„Porazdelitev prizadevanj“ na področju emisij.....	5
3.1	Razvoj emisij na ravni EU.....	5
3.2	Skladnost držav članic z odločbo o porazdelitvi prizadevanj.....	7
3.3	Doseganje ciljev za leti 2020 in 2030.....	9
4	Raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo.....	11
5	Priprava zakonodaje EU.....	13
5.1	Cestni promet.....	14
5.2	Energetska učinkovitost in energija iz obnovljivih virov.....	14
5.3	Upravljanje energetske unije.....	15
5.4	Uredba o F-plinih.....	15
5.5	Krožno gospodarstvo.....	16
6	Financiranje ukrepov na področju podnebnih sprememb.....	16
6.1	Prihodki od prodaje pravic iz EU ETS na dražbi.....	16
6.2	LIFE.....	17
6.3	NER300.....	18
6.4	Vključevanje podnebnih politik v proračun EU.....	18
7	Prilagajanje podnebnim spremembam.....	19
8	Mednarodno sodelovanje na področju podnebja.....	20
8.1	Ukrepi na svetovni ravni.....	20
8.2	Letalstvo.....	22
8.3	Pomorska politika.....	22
8.4	Povezovanje ETS s Švico.....	23
8.5	Mednarodni trgi ogljika.....	23
8.6	Prostovoljni ukrepi – marakeško partnerstvo za globalne podnebne ukrepe.....	23
8.7	Podpiranje držav v razvoju.....	24

1 Izpolnjevanje mednarodnih obveznosti EU

EU je leta 2018 sprejela zakonodajo, ki ji bo omogočila izpolnitev zaveze za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 40 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Poleg tega je postavila višje cilje glede energije iz obnovljivih virov in energetske učinkovitosti. Ocenjuje se, da lahko ti ukrepi, če se bodo v celoti izvedli, skupaj prispevajo k zmanjšanju emisij v EU za približno 45 % do leta 2030.

V okviru trenutno izvajanih politik naj bi bile emisije v letu 2030 za 30 % nižje od ravni iz leta 1990 (na podlagi projekcij držav članic, večinoma iz marca 2017). Da bi države članice lahko izpolnile svoje obveznosti na podlagi nove zakonodaje, bodo morale oblikovati politike in ukrepe za nadaljnje zmanjšanje emisij.

EU je na dobri poti, da do leta 2020 doseže cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za 20 % glede na ravni iz leta 1990. Glede na predhodne podatke (ki zajemajo emisije iz mednarodnega letalstva, ne pa emisij in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF)) so bile leta 2017 emisije toplogrednih plinov v EU manjše za 22 %. Ker projekcije držav članic kažejo, da se bodo emisije še naprej zmanjševale, EU pričakuje, da bo izpolnila svoj cilj za leto 2020.

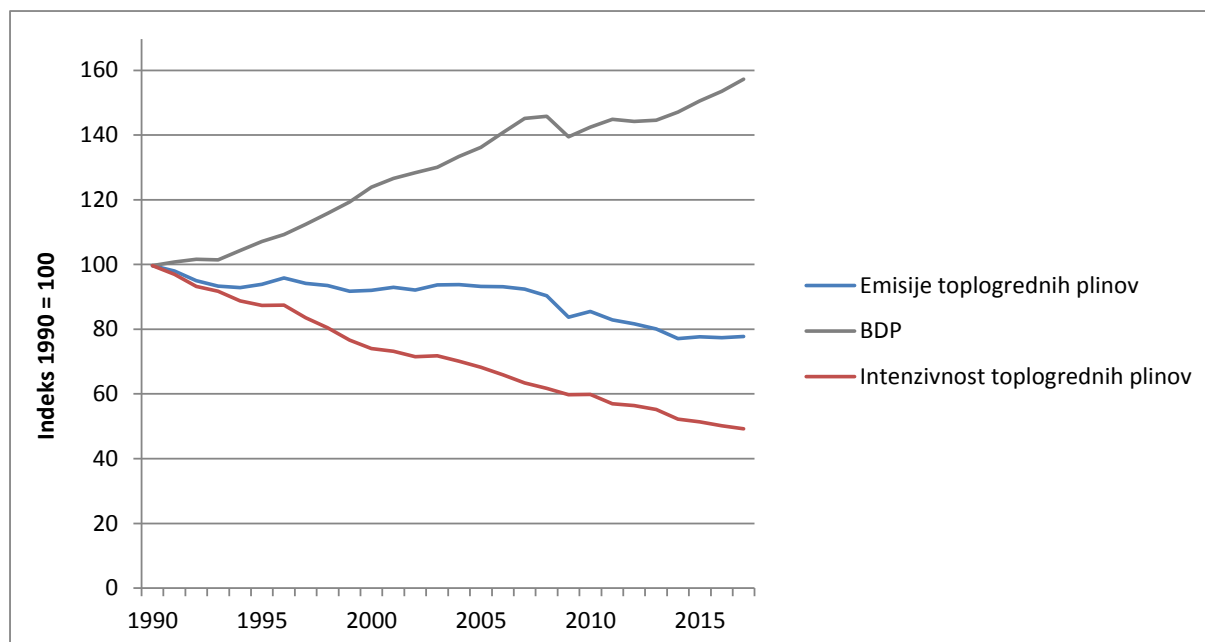

Slika 1: Skupne emisije toplogrednih plinov v EU (pretekle emisije 1990–2017, projekcije emisij 2018–2030) (v Mt ekvivalenta CO₂) in cilji zmanjšanja emisij toplogrednih plinov¹.

Glede na predhodne podatke so bile emisije v letu 2017 za 0,6 % višje kot v letu 2016. Do povečanja je prišlo predvsem v prometnem sektorju in industriji. Vendar se je ločevanje med gospodarsko dejavnostjo in emisijami toplogrednih plinov nadaljevalo, saj je bila rast emisij

¹ Države članice so projekcije predložile večinoma marca 2017, pri čemer so se zadnji razpoložljivi podatki nanašali na leto 2015.

bistveno nižja od gospodarske rasti. Intenzivnost emisij toplogrednih plinov v gospodarstvu, opredeljena kot razmerje med emisijami in BDP, je padla na rekordno nizko raven 315 g ekvivalenta CO₂ / EUR, kar je za polovico manj od ravni iz leta 1990. Med letoma 1990 in 2017 se je skupni BDP EU povečal za 58 %, skupne emisije pa so se zmanjšale za 22 %.

Slika 2: Emisije toplogrednih plinov v EU, realni BDP in intenzivnost emisij toplogrednih plinov (1990 = 100)².

2 Emisije v okviru EU ETS

Sistem EU za trgovanje z emisijami (EU ETS) zajema približno 11 000 elektrarn in proizvodnih obratov ter letalstvo v sodelujočih državah in med njimi.

2.1 Emisije v okviru EU ETS v letu 2017

Ocenjuje se, da so se v letu 2017 emisije iz naprav, vključenih v EU ETS, v primerjavi z letom 2016 nekoliko povečale (za 0,18 %)³. S tem povečanjem se je prekinil trend zmanjševanja od začetka faze 3 leta 2013, pojasniti pa ga je mogoče z 2,4-odstotno rastjo realnega BDP, ki je bila večja kot v katerem koli letu od začetka sedanjega obdobja trgovanja.

Povečanje je bilo predvsem posledica industrije, medtem ko so se emisije iz energetskega sektorja nekoliko zmanjšale. Preverjene emisije iz letalstva so se še naprej povečevale in leta 2017 dosegle 64,2 Mt CO₂, kar je za 4,5 % več kot leta 2016.

Izmenjave mednarodnih dobropisov za pravice EU so se znižale na zelo nizko raven. V fazah 2 (2008–2012) in 3 (od leta 2013) je bilo uporabljenih ali izmenjanih skupno 1,49 milijarde

² Podatki o BDP: Ameco / ECFIN / Svetovna banka. Vrzel v oceni je zapolnila Evropska agencija za okolje (EEA).

³ Na podlagi podatkov iz registra Unije.

pravic, da bi se poravnale emisije v okviru EU ETS. V fazi 3 jih je bilo do junija 2018 uporabljenih približno 436 milijonov (samo v letu 2017 približno 11,5 milijona). Od leta 2021 ne bo več mogoče uporabljati mednarodnih dobropisov za izpolnjevanje obveznosti EU ETS.

2.2 Revizija regulativnega okvira EU ETS

Evropski parlament in Svet sta 9. novembra 2017 dosegla začasni dogovor glede revizije EU ETS, predvsem za obdobje po letu 2020. Revidirana direktiva o ETS je bila objavljena 14. marca 2018⁴. Med drugim je dodatno zmanjšala zgornjo mejo emisij s povečanjem linearnega faktorja zmanjšanja na 2,2 % na leto od leta 2021. To pomeni, da se bodo med letoma 2021 in 2030 emisije zmanjšale za 48 Mt ekvivalenta CO₂ na leto v primerjavi z 38 Mt v sedanjih fazi trgovanja, kar bo EU ETS omogočilo izpolnitev cilja 43-odstotnega zmanjšanja do leta 2030. Kot je prikazano na sliki 3, so projekcije, ki jih je večina držav članic pripravila leta 2017, pokazale manjše zmanjšanje emisij, kot ga zahteva ETS.

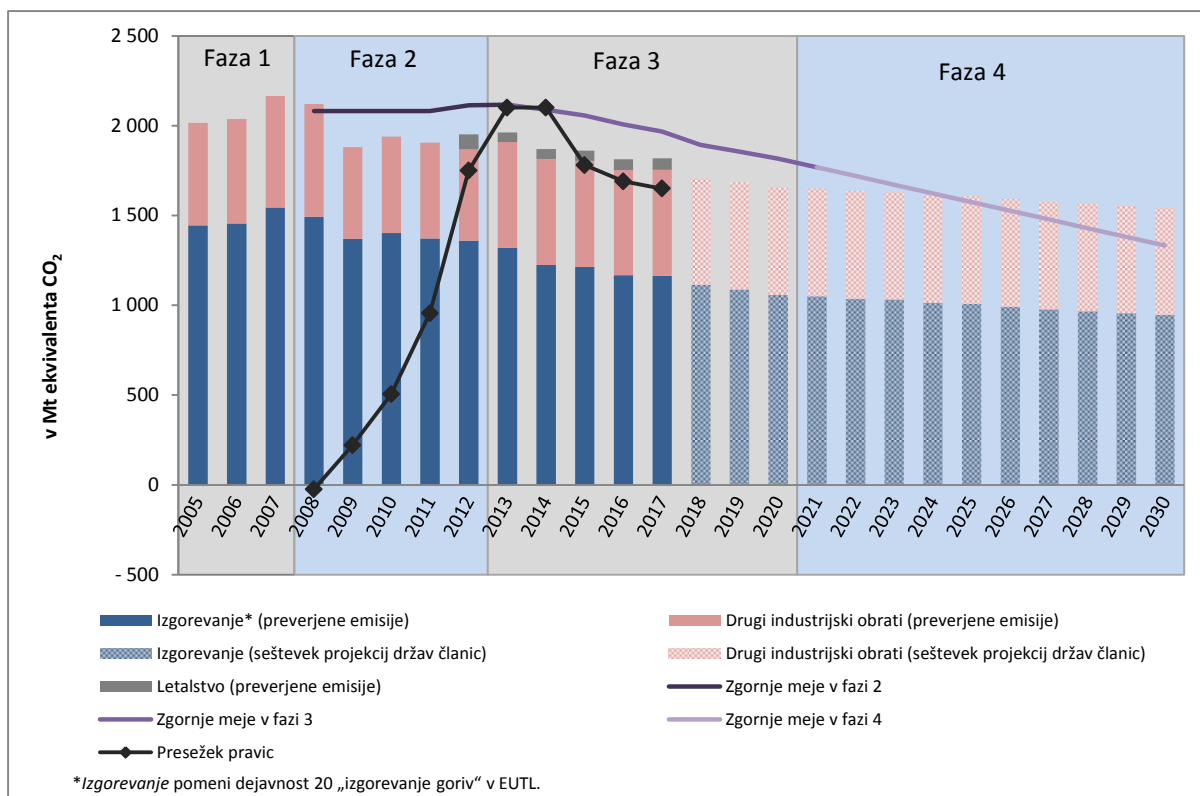
Revidirana direktiva obravnava presežek pravic, ki se je nabral od leta 2009 predvsem zaradi gospodarske krize in uporabe mednarodnih dobropisov za poravnavo emisij v EU. V zadnjih treh letih se je presežek stalno zmanjševal, in sicer za skoraj pol milijarde pravic (glej sliko 3), kar je deloma posledica zamika pravic⁵. Vendar še naprej ostaja velik in znaša trenutno več kot 1,6 milijarde pravic⁶.

---

⁴ Direktiva (EU) 2018/410 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 o spremembi Direktive 2003/87/ES za krepitev stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij in nizkoogljičnih naložb ter Sklepa (EU) 2015/1814 (UL L 76, 19.3.2018, str. 3–27).

⁵ Zamik pomeni kratkoročen ukrep za odložitev prodaje 900 milijonov pravic na dražbi z obdobja 2014–2016 na obdobje 2019–2020.

⁶ Komisija je najnovejše informacije o presežku objavila maja 2018:
https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf.

Slika 3: Preverjene emisije v obdobju 2005–2017, projekcije emisij v okviru ETS v obdobju 2018–2030, zgornje meje ETS v fazah 2, 3 in 4 ter kumulativni presežek pravic v okviru ETS v obdobju 2008–2017 (v Mt ekvivalenta CO₂). Diagram prikazuje preverjene emisije ETS s sektorskim in geografskim obsegom ETS v zadevnem letu in ga zato ni mogoče brati kot časovno vrsto pred letom 2013. Letalstvo je vključeno v zgornjo mejo za obdobje 2012–2017⁷.

Direktiva presežek obravnava tudi z okrepitevijo rezerve za stabilnost trga, ki bo začela delovati 1. januarja 2019. Rezerva za stabilnost trga zmanjšuje presežek z zmanjšanjem obsega količine za prodajo na dražbi, če je ta večji od 833 milijonov pravic, kot je trenutno. Direktiva v zvezi z delovanjem rezerve za stabilnost trga uvaja dve glavni spremembi:

- odstotek presežka, ki ga bo treba prenesti v rezervo med letoma 2019 in 2023, se bo s prvotno dogovorjenih 12 % povečal na 24 %, tj. presežek se bo hitreje zmanjšal, in
- od leta 2023 imetja rezerve za stabilnost trga, ki presegajo obseg količine za prodajo na dražbi za predhodno leto, ne bodo več veljavna.

V praksi to pomeni, da bo Komisija do leta 2023 vsako leto izračunala, koliko pravic je v obtoku (presežek), in ponudbo pravic, ki se prodajo na dražbi, zmanjšala za 24 % te količine⁸. Če bo presežek manjši od 400 milijonov pravic, se bodo pravice iz rezerve za stabilnost trga ponovno sprostile na trg.

⁷ Delitev med obrati za izgorevanje in drugimi industrijskimi obrati je zgolj ocena. Viri: preverjene emisije ETS v obdobju 2005–2017 (pregledovalnik podatkov ETS / EUTL). Projekcije emisij v obdobju 2018–2030: seštevek projekcij držav članic z obstoječimi ukrepi (EEA).

⁸ Natančnejša pojasnitev sestave presežka in metodologije za njegov letni izračun je na voljo v zadnjem (2018) sporočilu Komisije, v katerem je izračunan presežek za leto 2017: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf.

Tako od januarja do avgusta 2019 skoraj 265 milijonov pravic (16 % presežka)⁹ ne bo prodanih na dražbi, ampak bodo prenesene v rezervo za stabilnost trga. Na dražbi bo prodanih približno 40 % manj pravic kot v ustreznem obdobju leta 2018. Skratka, rezerva za stabilnost trga zmanjšuje presežek z zmanjšanjem ponudbe pravic na trgu.

3 „Porazdelitev prizadevanj“ na področju emisij

Emisije iz večine sektorjev, ki niso vključeni v EU ETS, kot so promet, stavbe, kmetijstvo (emisije, ki niso CO₂) in odpadki, ureja zakonodaja EU o „porazdelitvi prizadevanj“. Odločba o porazdelitvi prizadevanj¹⁰ določa nacionalne cilje glede emisij za leto 2020, izražene kot spremembe v odstotkih glede na ravni iz leta 2005. Države članice morajo upoštevati letne mejne vrednosti emisij od leta 2013 do leta 2020.

V uredbi o porazdelitvi prizadevanj¹¹, ki je bila sprejeta maja 2018, je zaveza voditeljev EU k 30-odstotnemu zmanjšanju emisij v sektorjih, vključenih v porazdelitev prizadevanj, do leta 2030 na podlagi pravičnosti, stroškovne učinkovitosti in okoljske celovitosti prevedena v zavezujoče letno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsako državo članico za obdobje 2021–2030.

Uredba o porazdelitvi prizadevanj upošteva dejstvo, da se zmožnosti držav članic za ukrepanje razlikujejo, in določa diferencirane nacionalne cilje, ki odražajo predvsem BDP na prebivalca. Cilji za leto 2030 znašajo od 0 % do –40 % v primerjavi z ravnmi iz leta 2005.

Uredba o porazdelitvi prizadevanj ohranja oblike prožnosti, ki obstajajo v okviru sedanje odločbe o porazdelitvi prizadevanj (npr. shranitev, izposoja, nakup in prodaja dodeljenih emisij med državami članicami), razen uporabe mednarodnih dobropisov, ki po letu 2020 ne bodo dovoljeni. Poleg tega bodo upravičene države članice lahko uporabljale omejeno število pravic iz ETS, vse države članice pa bodo lahko uporabljale omejeno količino odvzetih emisij v sektorjih rabe zemljišč, da bi izpolnile del svojih ciljev.

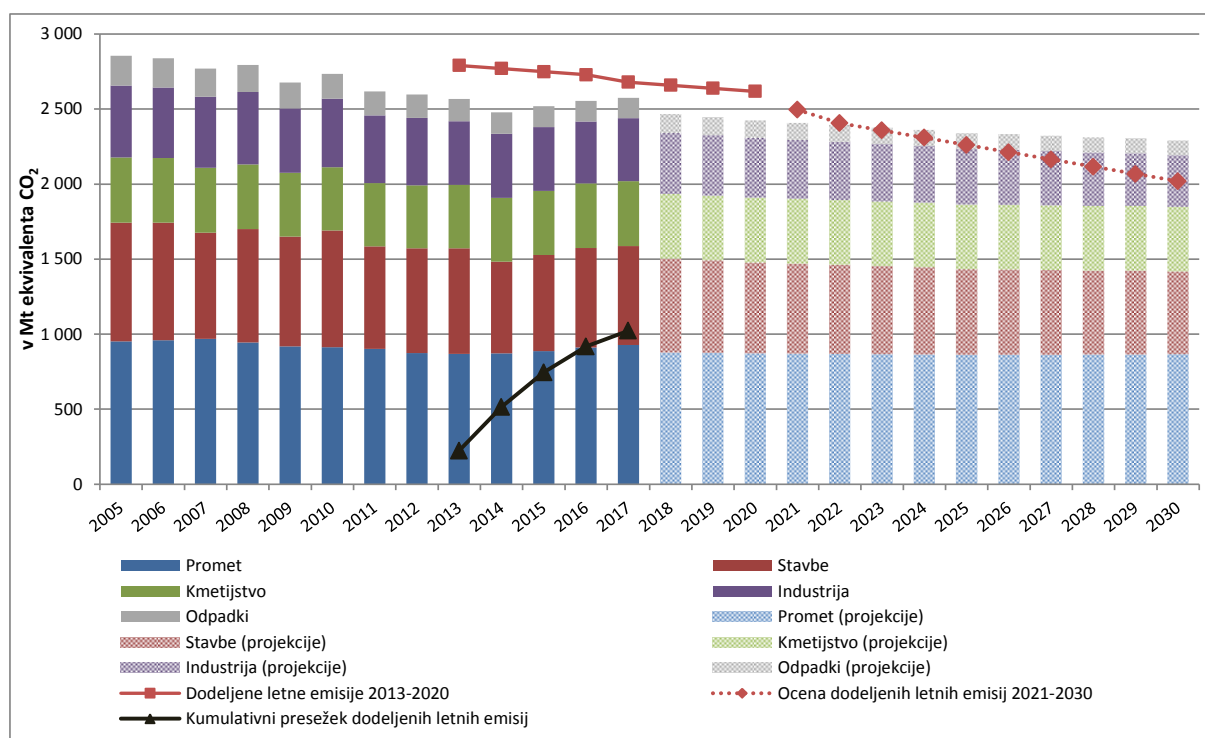
3.1 Razvoj emisij na ravni EU

Emisije, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj, so bile leta 2017 za 11 % nižje kot leta 2005. EU je tako za 4 odstotne točke preseгла svoj vmesni cilj 7-odstotnega zmanjšanja. Od začetka izvajanja sistema leta 2013 so bile emisije po vsej EU vsako leto precej pod skupno omejitvijo. To je povzročilo kumulativni presežek dodeljenih letnih emisij, ki je v obdobju 2013–2017 znašal približno 1 023 Mt ekvivalenta CO₂, kar ustreza približno 35 % emisij iz leta 2005.

⁹ 24 % v 12 mesecih ustreza 16 % v osmih mesecih.

¹⁰ Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L 140, 5.6.2009, str. 136).

¹¹ Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 (UL L 156, 19.6.2018, str. 26).

Slika 4: Emisije, ki so vključene v področje uporabe zakonodaje o porazdelitvi prizadevanj za obdobje 2005–2030, in dodeljene letne emisije (v Mt ekvivalenta CO₂)¹².

V skladu z nacionalnimi projekcijami, ki temeljijo na obstoječih ukrepih, bi morale biti emisije v letu 2020 za 16 % nižje od ravni iz leta 2005, kar presega cilj 10-odstotnega zmanjšanja do leta 2020. V letu 2030 naj bi bile emisije za 21 % manjše kot leta 2005. Da bi dosegli cilj 30-odstotnega zmanjšanja do leta 2030 glede na ravni iz leta 2005, bodo tako potrebni dodatni ukrepi.

Predhodni podatki za leto 2017 kažejo, da so se emisije, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj, z leta 2016 na leto 2017 tretje leto zapored povečale (za 0,8 %). Odkar je odločba o porazdelitvi prizadevanj leta 2013 začela veljati, so se emisije iz prometa povečale za 7 %, emisije iz kmetijstva pa za 2 %, medtem ko so se emisije iz drugih sektorjev zmanjšale.

Emisije iz prometa, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj, so bile leta 2017 nekoliko manjše kot leta 2005. Emisije iz cestnega prometa so se povečale, saj se je povpraševanje po mobilnosti v 90. letih prejšnjega stoletja in vse do leta 2007 povečevalo. Po nekaj letih zmanjševanja so se emisije iz prometa od leta 2014 znova povečale. Za leto 2030 se ob obstoječih politikah predvideva majhno zmanjšanje. Glede na ta gibanja je Komisija za ta sektor predlagala niz ciljno usmerjenih regulativnih ukrepov (glej oddelek 5.1). Emisije iz prometa predstavljajo 36 % emisij, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj.

Emisije iz **porabe energije v stavbah** se iz leta v leto razlikujejo zaradi sprememb v povpraševanju po ogrevanju, ki so odvisne od vremenskih razmer. Vendar so bile leta 2017 za 16 % manjše kot leta 2005, trend zmanjševanja pa naj bi se v obdobju do leta 2030 nadaljeval.

¹² Sektor, povzet kot „industrija“, združuje emisije, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj, na področju oskrbe z energijo, proizvodnje in uporabe proizvodov, tj. kategorij virov 1.A1, 1.A.2, 1.B, 1.C in 2.

Emisije iz **kmetijstva** so bile leta 2017 na podobni ravni kot leta 2005 in bodo v obdobju do leta 2030 z obstoječimi politikami predvidoma ostale stabilne.

Emisije iz **ravnanja z odpadki** so se med letoma 2005 in 2017 zmanjšale za 32 %, trend strmega zmanjševanja pa naj bi se po napovedih nadaljeval.

Emisije, ki jih zajema odločba o porazdelitvi prizadevanj, iz **industrije in drugih sektorjev** so bile leta 2017 za 12 % manjše kot leta 2005 in naj bi se še naprej zmanjševale.

Emisije **metana** so se enakomerno zmanjševale; leta 2016 so bile za 38 % manjše kot leta 1990, deloma zaradi obstoječih politik EU, zlasti skupne kmetijske politike in zakonodaje o odpadkih. Emisije metana iz kmetijstva (polovica vseh emisij metana izvira iz živine) so se od leta 1990 zmanjšale za 22 %, tiste iz ravnanja z odpadki pa za 45 %. Z novo zakonodajo o odpadkih, sprejeta maja 2018¹³, se bodo nadalje zmanjšale emisije iz ravnanja z odpadki, saj uvaja ambiciozne cilje in omejitve glede odlagališč ter obvezno ločeno zbiranje bioloških odpadkov.

Nižje ravni premogovništva in porudarskih dejavnosti za namene proizvodnje energije so privedle do 56-odstotnega zmanjšanja emisij metana iz proizvodnje energije od leta 1990.

Po drugi strani pa so se emisije toplogrednih plinov, ki vplivajo na fluorirane pline (**F-pline**), v EU med letoma 1990 in 2016 povečale za 69 %. Razlog za to je večja uporaba fluoriranih ogljikovodikov (HFC), večinoma kot nadomestkov za ozonu škodljive snovi. Fluorirani ogljikovodiki se uporabljajo v različnih sektorjih, med drugim kot hladilna sredstva v opremi za hlajenje, klimatizacijo in toplotnih črpalkah, kot penilci za pene, kot topila ter v gasilnih aparatih in aerosolih.

Medtem ko so se emisije drugih F-plinov (PFC in SF₆) od leta 1990 zmanjšale, F-plini še vedno predstavljajo 2,7 % vseh emisij toplogrednih plinov v EU. EU je z uredbo o F-plinih sprejela ukrepe za zmanjšanje emisij F-plinov (glej oddelek 5.4).

3.2 Skladnost držav članic z odločbo o porazdelitvi prizadevanj

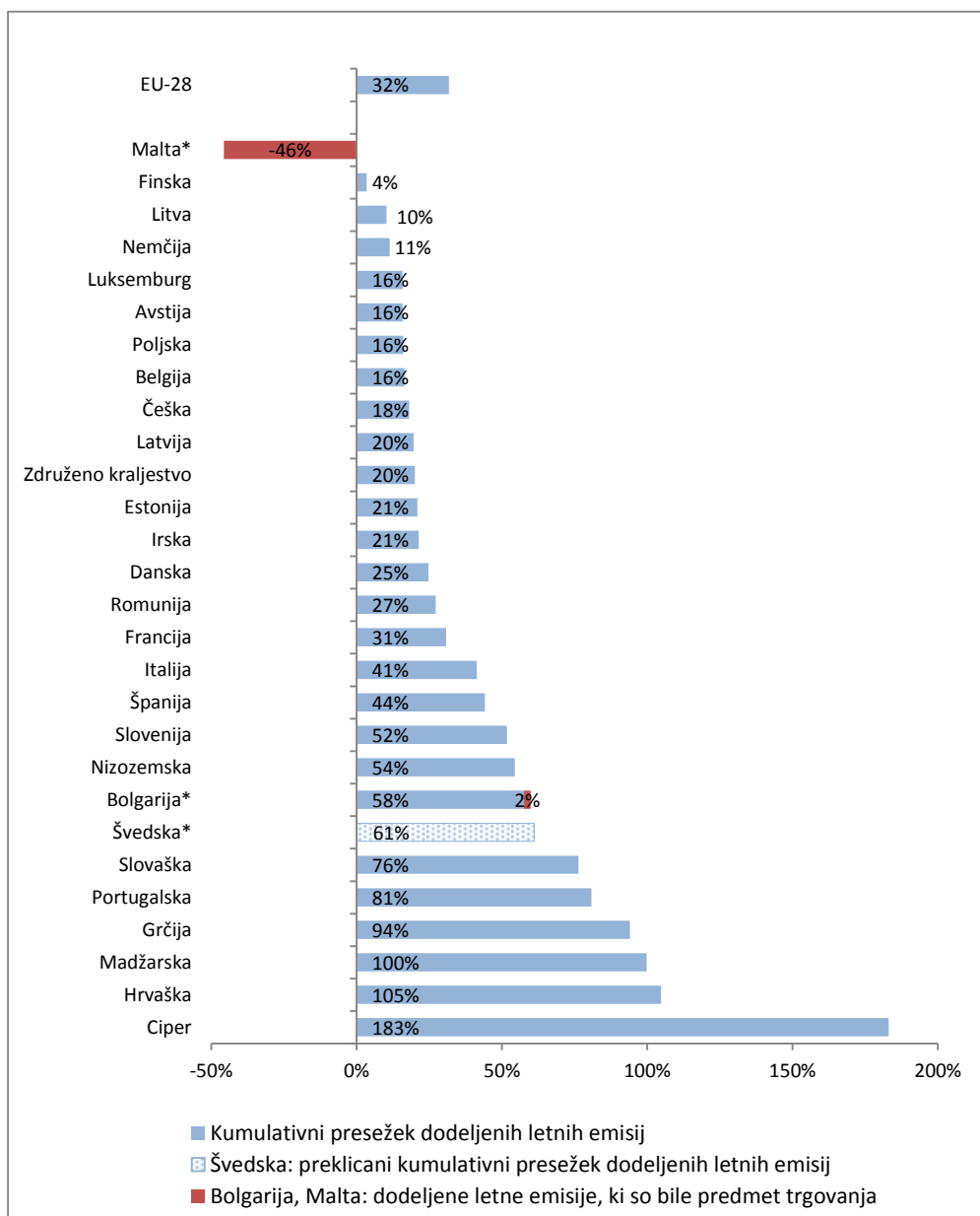
Vseh 28 držav članic je izpolnilo svoje obveznosti iz odločbe o porazdelitvi prizadevanj za obdobje 2013–2015. **Malta** je v vsakem od zadevnih let preseгла svoje dodeljene letne emisije, vendar je primanjkljaj krila z nakupom dodeljenih letnih emisij od Bolgarije. **Švedska** svojih dodeljenih emisij ni v celoti uporabila in je presežek dodeljenih letnih emisij preklicala, da bi izboljšala okoljsko celovitost sistema kot celote. Vse druge države članice so presežek dodeljenih emisij shranile za uporabo v poznejših letih. Za izpolnitev obveznosti iz odločbe o porazdelitvi prizadevanj ni bil uporabljen noben mednarodni dobropis iz mehanizma čistega razvoja (CDM) ali skupnega izvajanja.

Cikel skladnosti za leto 2016 se še ni zaključil. **Malta, Finska, Poljska, Irska, Nemčija in Belgija** so svoje dodeljene letne emisije presegle in bodo morale za zagotovitev skladnosti uporabiti prožnost. V Belgiji, na Finskem, v Nemčiji, na Irskem in Poljskem se je to zgodilo prvič in lahko uporabijo presežek dodeljenih letnih emisij, ki so ga shranile v prejšnjih letih.

¹³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3846_sl.htm.

Malta je svoje dodeljene letne emisije preseгла vsako leto od leta 2013 in bo morala dodeljene letne emisije in/ali mednarodne dobropise iz projektov ponovno kupiti.

Kumulativni presežek dodeljenih letnih emisij na državo članico za obdobje 2013–2016 je prikazan na sliki 5.

Slika 5: Kumulativni presežek dodeljenih letnih emisij kot delež emisij leta 2005, 2013–2016.

Predhodni podatki za leto 2017 kažejo, da so bile emisije večine držav članic nižje od dodeljenih letnih emisij. V devetih primerih (**Grčija, Slovaška, Hrvaška, Romunija,**

Madžarska, Portugalska, Švedska, Nizozemska in Slovenija) so bile emisije nižje za 10 odstotnih točk ali več¹⁴.

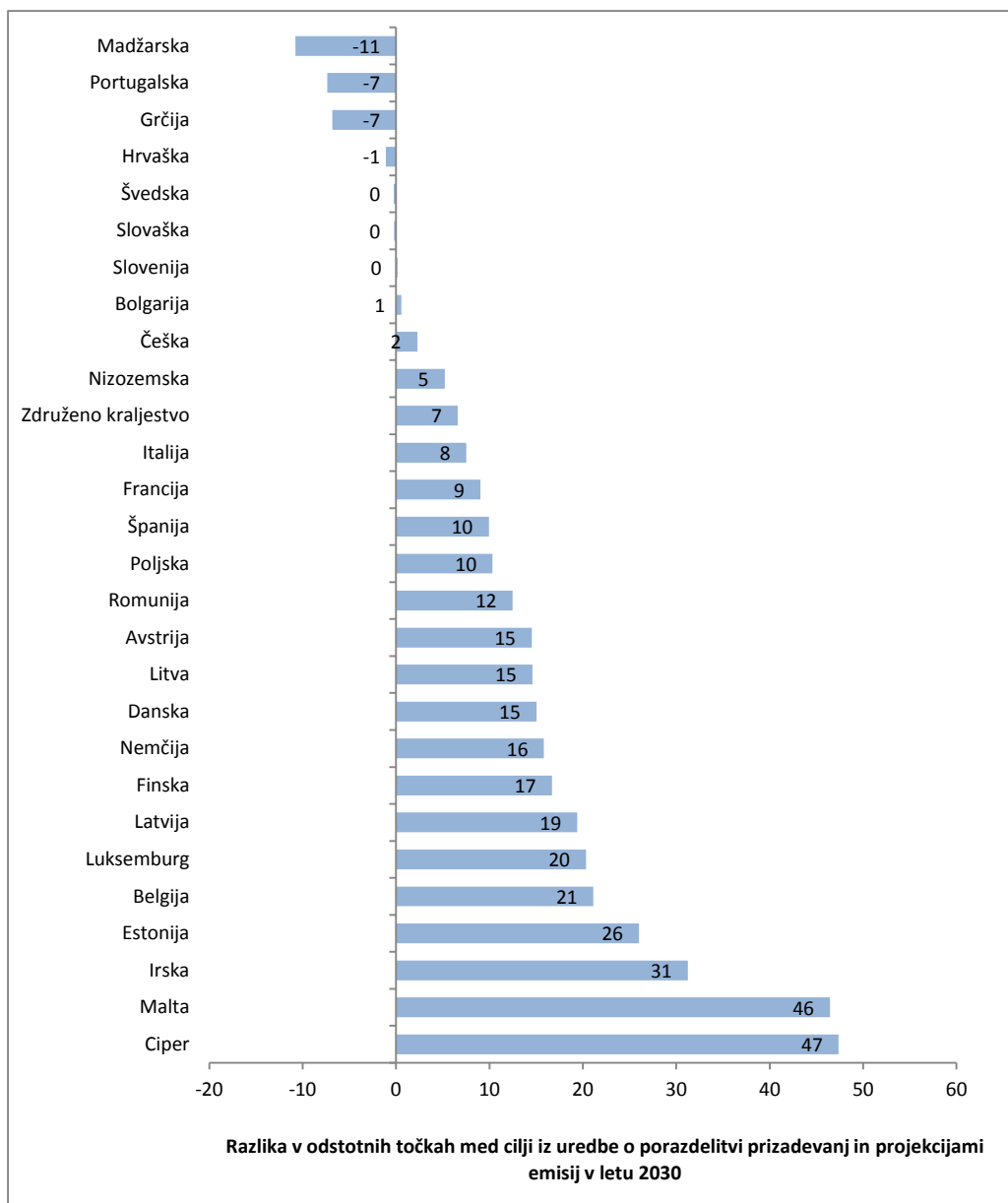
Ocenjuje se, da so **Malta, Nemčija, Irska, Avstrija, Ciper, Poljska in Finska** tako kot Bolgarija, Estonija in Litva presegle dodeljene letne emisije, vendar za manj kot 1 odstotno točko (glede na predhodne podatke).

3.3 Doseganje ciljev za leti 2020 in 2030

Nova uredba o upravljanju energetske unije (glej oddelek 5.3) od držav članic zahteva pripravo nacionalnih energetske in podnebne načrtov, v katerih so določene njihove politike in ukrepi za obdobje do leta 2030. Na podlagi obstoječih ukrepov tri države članice (Madžarska, Portugalska in Grčija) napovedujejo, da bodo presegle cilj za leto 2030, pet pa jih pri doseganju cilja dobro napreduje. To pomeni, da jih bo morala večina svoja prizadevanja okrepiti. Na sliki 6 so prikazane vrzeli med projekcijami emisij in cilji iz uredbe o porazdelitvi prizadevanj za leto 2030.

---

¹⁴ Odstotne točke predstavljajo razliko med emisijami in dodeljenimi letnimi emisijami, izraženo kot spremembo v odstotkih glede na emisije v izhodiščnem letu 2005.

Slika 6: Vrzeli med cilji iz uredbe o porazdelitvi prizadevanj in projekcijami emisij za leto 2030 (v odstotnih točkah)¹⁵ (negativne vrednosti pomenijo preseganje ciljev; pozitivne vrednosti pomenijo primanjkljaj).

Pričakuje se, da bo večina držav članic dosegla svoje cilje iz odločbe o porazdelitvi prizadevanj za leto 2020, vendar jih (glede na nacionalne projekcije) osem teh ciljev morda ne bo doseglo: **Irska** je napovedala, da bo svoj cilj morda zgrešila za 20 odstotnih točk, medtem ko bosta **Ciper** in **Malta** svoj cilj morda zgrešila za 12 oziroma 11 odstotnih točk. Svojih ciljev prav tako morda ne bodo izpolnili **Belgija**, **Nemčija**, **Luksemburg**, **Avstrija** in **Finska**, vendar v manjšem obsegu.

Ciper je napovedal, da bo morda zgrešil svoja cilja za leti 2020 in 2030 in to v velikem obsegu. Kot je prikazano na sliki 6, Ciper napoveduje, da bo z obstoječimi ukrepi cilj za leto

¹⁵ Cilji iz uredbe o porazdelitvi prizadevanj in projekcije emisij so izraženi kot sprememba v odstotkih glede na emisije v izhodiščnem letu 2005.

2030 zgrešil za 47 odstotnih točk, vendar predvideva, da se lahko z dodatnimi ukrepi vrzel zmanjša na 17 odstotnih točk. Zlasti so zaskrbljujoče emisije iz prometa, saj se povečujejo.

Tudi **Malta** je napovedala, da bo morda zgrešila oba cilja in to v velikem obsegu. Poleg povečevanja emisij iz cestnega prometa so se močno povečale tudi emisije fluoriranih ogljikovodikov, predvsem zaradi večjega povpraševanja po klimatizaciji. Malta je bila maja 2018 v okviru letnega cikla gospodarskega usklajevanja (evropski semester) pozvana, naj določi cilje in izvede ukrepe za znatno zmanjšanje zastojev in emisij toplogrednih plinov iz prometa do leta 2025, kar bi omogočilo redno spremljanje napredka.

Irska je napovedala, da z obstoječimi ukrepi ne bo izpolnila svojih ciljev za leti 2020 in 2030. Presežek dodeljenih emisij iz obdobja 2013–2015 je shranila, vendar ni pričakovati, da se bo s tem pokrila primanjkljaj v obdobju 2016–2020. Zlasti so se močno povečale emisije iz prometa in to povečevanje naj bi se nadaljevalo do leta 2025. V okviru evropskega semestra leta 2018 je bilo priporočeno, naj Irska zagotovi učinkovito izvajanje nacionalnega razvojnega načrta, med drugim tudi na področju čiste energije, prevoza in stanovanj.

Tudi **Belgija** in **Luksemburg** sta napovedala, da z obstoječimi ukrepi ne bosta izpolnila nobenega od dveh ciljev. V okviru evropskega semestra je bilo priporočeno, naj Belgija vloga v novo ali obstoječo prometno infrastrukturo ter ukrepi spodbude za uporabo skupnega in nizkoogljičnega prometa.

V Luksemburgu približno polovica emisij toplogrednih plinov izvira iz cestnega prometa. V okviru evropskega semestra je bilo poudarjeno, da so davki na gorivo v Luksemburgu med najnižjimi v EU ter da je najpomembnejši izziv dokončanje in posodobitev železniške infrastrukture.

Estonija, Latvija, Finska, Nemčija, Danska, Litva, Avstrija, Romunija, Poljska in Španija so prav tako napovedale, da bodo svoje cilje za leto 2030 zgrešile za več kot 10 odstotnih točk. Od vseh držav članic, ki glede na napovedi ne bodo izpolnile ciljev za leto 2030, se pričakuje, da bodo v svojih nacionalnih energetske in podnebne načrtih (v skladu z uredbo o upravljanju) navedle, kako nameravajo izpolniti svoje obveznosti, zlasti z novimi ali okrepljenimi politikami in ukrepi.

4 Raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo

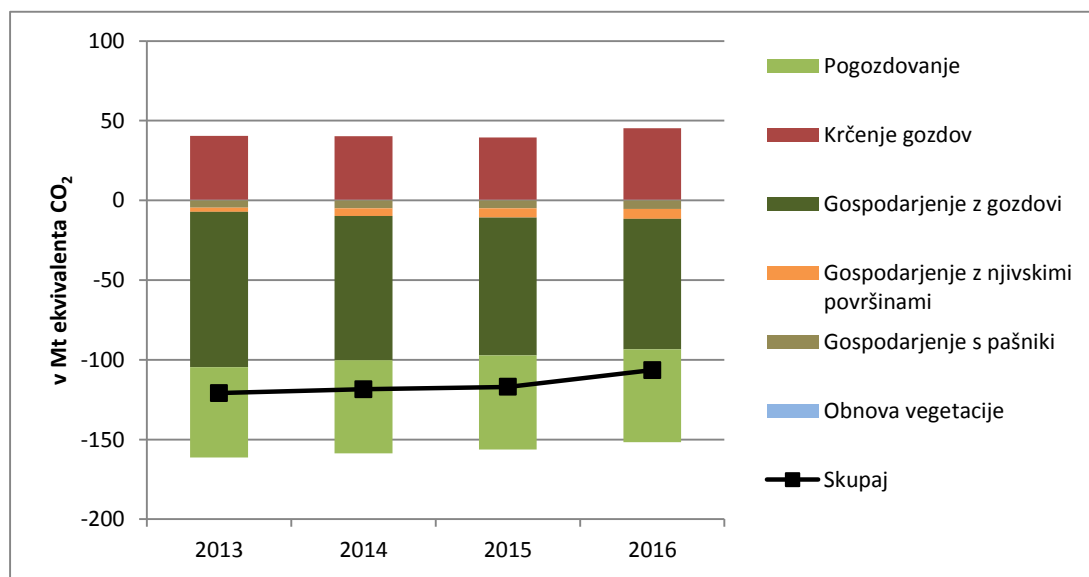
EU je maja 2018 sprejela **uredbo LULUCF**¹⁶, ki emisije in odvzeme zaradi rabe zemljišč vključuje v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030. To je v skladu s Pariškim sporazumom, ki opozarja na ključno vlogo rabe zemljišč pri doseganju dolgoročnih ciljev blažitve podnebnih sprememb.

---

¹⁶ Uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklepa št. 529/2013/EU (UL L 156, 19.6.2018, str. 1).

Uredba LULUCF določa zavezo EU za obdobje 2021–2030, v skladu s katero na področju uporabe Uredbe, za katerega velja sistem obračunavanja, ne bo prihajalo do neto emisij. To področje uporabe zajema vsa upravljana zemljišča, vključno z gozdovi, njivskimi površinami, travinjem in (do leta 2026) mokrišči. Uredba poenostavlja in nadgrajuje metodologijo obračunavanja v skladu s Kjotskim protokolom in Sklepom št. 529/2013/EU. Določa tudi nov postopek upravljanja EU za spremljanje, kako države članice izračunavajo emisije in odvzeme zaradi dejavnosti v svojih gozdovih.

Trenutno zemljišča EU shranjujejo več emisij, kot jih sproščajo, in uredba LULUCF se osredotoča na ustvarjanje spodbud, s katerimi bi se to stanje vsaj ohranilo. V skladu z Uredbo mora vsaka država članica zagotoviti, da se s pomočjo ukrepov v sektorju rabe zemljišč obračunane emisije iz dejavnosti v zvezi z rabo zemljišč v celoti nadomestijo z enakovrednim odvzemom CO₂ iz ozračja. To „pravilo o nepresežku emisij“ pomeni, da morajo države članice poravnati emisije zaradi krčenja gozdov, na primer z ustreznimi ponori ogljika, do katerih pride zaradi pogozdovanja ali izboljšanja trajnostnega gospodarjenja z obstoječimi gozdovi. Pravila državam članicam omogočajo nekaj prožnosti, npr. če ima država članica neto odvzeme zaradi rabe zemljišč in gozdarstva, bo lahko te količine prenesla na druge države članice, da bi jim pomagala pri izpolnjevanju „pravila o nepresežku emisij“. Podobno lahko države članice morebitne primanjkljaje v sektorju LULUCF nadomestijo z dodeljenimi letnimi emisijami, ki jih prejmejo v skladu z uredbo o porazdelitvi prizadevanj.

Slika 7: Predhodne obračunane emisije in odvzemi za dejavnosti, ki so bile sporočene v skladu s Kjotskim protokolom, drugo ciljno obdobje, EU-28 (dobropisi iz gospodarjenja z gozdovi so omejeni in predstavljeni kot letna povprečja, če celotni dobropisi iz gospodarjenja z gozdovi v zadevnem obdobju presega simulirano zgornjo mejo v istem obdobju).

Posamezne države članice so to zavezo za drugo ciljno obdobje Kjotskega protokola (2013–2020) že delno prevzele. „Sporočene“ količine EU v okviru Kjotskega protokola za obdobje 2013–2016 (tj. skupne emisije in odvzemi za vsako dejavnost) proizvedejo povprečni letni ponor v višini –384,4 Mt ekvivalenta CO₂. Njeni „obračunani“ presežki in dobropisi po dejavnosti v istem obdobju pa proizvedejo povprečni ponor v višini –115,7 Mt ekvivalenta

CO₂¹⁷. Sporočeni neto odvzemi so se zmanjšali z –394,4 na –366,4 Mt ekvivalenta CO₂, obračunani neto dobropisi pa z –120,9 na –106,5 Mt ekvivalenta CO₂. Te količine za EU vključujejo „izbrane dejavnosti“ v skladu s Kjotskim protokolom: sedem držav članic se je odločilo za gospodarjenje z njivskimi površinami, šest za gospodarjenje s pašniki, ena za obnovo vegetacije, ena pa za osuševanje in ponovno vzpostavitev mokrišč, vendar mora še zagotoviti količinske opredelitve.

Glede seznamov emisij toplogrednih plinov in njihovih računov so na ravni držav članic opazni jasni vzorci, ki pa so predhodni in bodo na koncu obračunskega obdobja leta 2020 prilagojeni v skladu s pravili za LULUCF. Pri Danski in Irski so prikazane sporočene neto emisije, zlasti zaradi velike količine emisij iz gospodarjenja z njivskimi površinami (Danska) in gospodarjenja s pašniki (Irski). V skladu s pravili za obračunavanje za drugo ciljno obdobje Kjotskega protokola so pri Belgiji, Bolgariji, Cipru, Finski, Latviji in Nizozemski v tem predhodnem obračunavanju prikazani neto presežki. Pri Hrvaški, Estoniji, Nemčiji in Litvi je prikazano povečanje dobropisov, medtem ko so pri Grčiji in Portugalski vidna zmanjšanja. Belgija, Bolgarija in Finska imajo vse manjša zmanjšanja. Pri Avstriji, Nizozemski, Romuniji, Slovaški in Sloveniji niso opazni posebni trendi. Pri Danski, Franciji, Madžarski, Italiji, Španiji, Švedski in Združenem kraljestvu se kažejo spremembe trenda, saj so se pri njih dobropisi najprej povečali, nato pa zmanjšali. Pri Irski in Luksemburgu je najprej prikazan trend zmanjšanja in nato povečanja dobropisov. Pri drugih državah so prikazani bolj spremenljivi rezultati obračunavanja z verjetnimi artefakti, povezanimi s stalnim razvojem (ali celo uporabo) metod obračunavanja iz Kjotskega protokola¹⁸.

Medtem ko je na ravni EU mogoče opaziti nekatere splošne dejavnike ali trende, na primer nadaljnje zmanjšanje organskega ogljika v tleh na obdelovani zemlji, se sezami in računi lahko dejansko šele zdaj začnejo uporabljati za preučevanje vzročnih odnosov s politikami za LULUCF, predlaganimi na začetku obdobja. Zlasti bodo potrebne posodobitve nekaterih metod ocenjevanja, in sicer v okviru pregleda sistemov in ocen, ki poteka v skladu s Sklepom št. 529/2013/EU.

5 Priprava zakonodaje EU

EU je v preteklem letu naredila več zakonodajnih korakov, ki ji bodo v pomoč pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov. Poleg revizije ETS ter nove uredbe o porazdelitvi prizadevanj in uredbe LULUCF (glej oddelke 2–4) je prišlo do pomembnih sprememb v zvezi s cestnim prometom, energijo in upravljanjem energetske unije.

---

¹⁷ Razlike med „sporočenimi“ emisijami in odvzemi ter „obračunanimi“ presežki in dobropisi v okviru Kjotskega protokola so pojasnjene v delovnem dokumentu služb Komisije, ki je priložen poročilu.

¹⁸ Glej delovni dokument služb Komisije (informativni pregledi po državah) za podatke po državah članicah glede sporočenih emisij in odvzemov ter obračunanih presežkov in dobropisov iz LULUCF.

5.1 Cestni promet

Komisija je v zadnjih dveh letih sprejela tri obsežne svežnje ukrepov za mobilnost, katerih cilj je zlasti zmanjšati emisije iz cestnega prometa in izvajati evropsko strategijo za mobilnost z nizkimi emisijami¹⁹.

Komisija je predstavila zakonodajni predlog, ki določa nove standarde za emisije CO₂ iz **osebnih avtomobilov in kombiniranih vozil**²⁰ v EU v obdobju po letu 2020. Do leta 2025 oziroma 2030 bodo morale biti povprečne emisije iz novih avtomobilov in kombiniranih vozil za 15 % oziroma 30 % nižje kot leta 2021.

Komisija je predstavila tudi prve standarde za emisije CO₂ iz novih **tovornjakov**²¹, ki bodo morale biti do leta 2025 v povprečju za 15 % nižje kot leta 2019. Za leto 2030 je predlagala okvirni cilj zmanjšanja za vsaj 30 % glede na ravni iz leta 2019. Ta pobuda dopolnjuje nedavno uredbo o spremljanju emisij CO₂ in porabe goriva ter poročanju o njih pri novih težkih gospodarskih vozilih.

Poleg tega je Komisija predstavila obsežen akcijski načrt za **baterije**²², ki omogoča konkurenčen in trajnosten „ekosistem“ baterij v Evropi, ter akcijski načrt za vzpostavitev **infrastrukture za alternativna goriva**²³ po celotni Evropi.

Na koncu je predlagala tudi **revizijo treh direktiv**:

- direktive o evrovinjeti²⁴ za spodbujanje pametnejšega zaračunavanja uporabe cestne infrastrukture,
- direktive o čistih vozilih²⁵ za spodbujanje rešitev na področju čiste mobilnosti pri razpisih za javna naročila in
- direktive o kombiniranem prevozu²⁶ za spodbujanje kombinirane uporabe različnih načinov prevoza (npr. s tovornjaki in vlaki) za tovorni promet.

5.2 Energetska učinkovitost in energija iz obnovljivih virov

Svet, Evropski parlament in Komisija so junija 2018 dosegli začasni dogovor glede:

---

¹⁹ https://ec.europa.eu/transport/themes/strategies/news/2016-07-20-decarbonisation_sl.

²⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/proposal_sl.

²¹ https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/heavy_sl.

²² https://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/2018-05-17-europe-on-the-move-3_sl.

²³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1053_en.htm.

²⁴ https://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/2017-05-31-europe-on-the-move_sl.

²⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4242_sl.htm.

²⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4242_sl.htm.

- **direktive EU o energetske učinkovitosti**, ki za EU določa nov cilj povečanja energetske učinkovitosti za 32,5 % do leta 2030, s klavzulo za popravek navzgor do leta 2023, ter tudi podaljšuje obveznost letnih prihrankov energije po letu 2020, in
- **direktive o energiji iz obnovljivih virov**, ki določa nov in zavezujoč cilj, in sicer 32 % energije iz obnovljivih virov do leta 2030, vključno s klavzulo o pregledu, ki omogoča, da se leta 2023 ta cilj popravi navzgor na ravni EU. Izboljšuje tudi zasnovo in stabilnost programov podpore za obnovljive vire energije, dejansko poenostavlja in skrajšuje upravne postopke, zvišuje raven ambicioznosti za prometni sektor in sektor ogrevanja/hlajenja ter vključuje nova trajnostna merila za gozdno biomaso, katerih namen je zmanjšati tveganje uporabe netrajnostnih surovin za proizvodnjo energije v EU.

Revidirana **direktiva o energetske učinkovitosti stavb**, sprejeta maja 2018, vključuje ukrepe, ki bodo pospešili prenovo stavb v smislu energetske učinkovitejših sistemov in izboljšali energetske učinkovitost novih stavb, tako da bodo postale pametnejše.

5.3 Upravljanje energetske unije

Svet, Evropski parlament in Komisija so junija 2018 dosegli začasni dogovor tudi glede uredbe o upravljanju energetske unije. Novi sistem upravljanja bo EU in državam članicam v pomoč pri doseganju njihovih ciljev za leto 2030 glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti.

Države članice bodo pripravile nacionalne energetske in podnebne načrte za obdobje 2021–2030 ter poročale o svojem napredku pri izvajanju načrtov (večinoma vsaki dve leti), Komisija pa bo spremljala napredek EU kot celote. EU in države članice bodo pripravile tudi dolgoročne strategije za obdobje najmanj 30 let od leta 2020 naprej.

Uredba bo vključevala obstoječi mehanizem EU za spremljanje emisij in poročanje o njih ter ga posodobila v skladu z zahtevami glede preglednosti iz Pariškega sporazuma.

5.4 Uredba o F-plinih

Uredba o F-plinih²⁷ določa postopno zmanjšanje fluoriranih ogljikovodikov v celotni EU od leta 2015 dalje ter druge ukrepe v zvezi z emisijami zaradi F-plinov, katerih cilj je zmanjšati emisije do leta 2030 za 80 % v primerjavi z letom 2014.

Iz podatkov za leto 2016, o katerih se je poročalo v skladu z Uredbo, je razvidno, da se je dobava F-plinov zmanjšala za 2 % v smislu podnebne učinka (ekvivalent CO₂), vendar povečala za 2 % v smislu mase. Cilj je bil presežen za 4 % v primerjavi z največjo dovoljeno dobavo v okviru postopnega zmanjšanja fluoriranih ogljikovodikov²⁸. To kaže na prehod na

²⁷ Uredba (EU) št. 517/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o fluoriranih toplogrednih plinih in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 842/2006 (UL L 150, 20.5.2014, str. 195).

²⁸ *Fluorirani toplogredni plini leta 2017 – podatki, ki so jih podjetja sporočila v zvezi s proizvodnjo, uvozom, izvozom in uničenjem fluoriranih toplogrednih plinov v Evropski uniji, 2007–2016*, Evropska agencija za okolje.

pline z manjšim potencialom globalnega segrevanja in na učinkovitost uredbe pri zmanjševanju emisij F-plinov.

Kar zadeva izvajanje Uredbe, je Komisija leta 2017 sprejela poročilo o oceni zahteve za leto 2022, da se je treba v nekaterih komercialnih hladilnih sistemih izogniti uporabi fluoriranih ogljikovodikov, ki zelo prispevajo h globalnemu segrevanju²⁹, ter poročilo o oceni metode dodeljevanja kvot za postopno zmanjševanje fluoriranih ogljikovodikov³⁰.

5.5 Krožno gospodarstvo

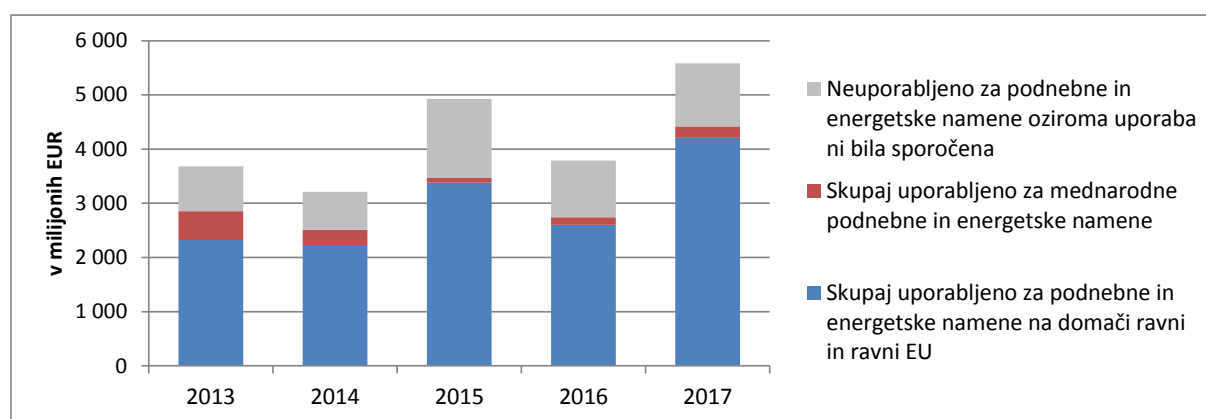
Prehod na krožno gospodarstvo nedvomno prispeva k zmanjšanju emisij CO₂. S strategijo EU za plastiko v krožnem gospodarstvu³¹, ki je eden od najnovejših rezultatov akcijskega načrta EU za krožno gospodarstvo³², je bil vzpostavljen okvir za izboljšanje ponovne uporabe in recikliranja plastike ter spodbujanje povpraševanja po reciklirani plastiki. Ta okvir bo prispeval k zmanjšanju emisij CO₂ iz proizvodnje plastike in sežiganja plastičnih odpadkov.

Poleg tega lahko izvajanje nedavno sprejete zakonodaje o odpadkih znatno zmanjša emisije toplogrednih plinov. Pripomore lahko na primer k zmanjšanju emisij iz živilskih odpadkov, saj nova zakonodaja vključuje razvoj metodologije za merjenje živilskih odpadkov.

6 Financiranje ukrepov na področju podnebnih sprememb

6.1 Prihodki od prodaje pravic iz EU ETS na dražbi

Leta 2017 so države članice od prodaje pravic iz EU ETS na dražbi zaslužile 5,6 milijarde EUR, kar je 1,8 milijarde EUR več kot leta 2016. Približno 80 % prihodkov iz obdobja 2013–2017 je bilo porabljenih oziroma je njihova poraba načrtovana za podnebne in energetske namene. Države članice so sporočile, da bodo večino prihodkov uporabile za domače namene in namene EU.

²⁹ COM(2017) 5230 final z dne 4. avgusta 2017.

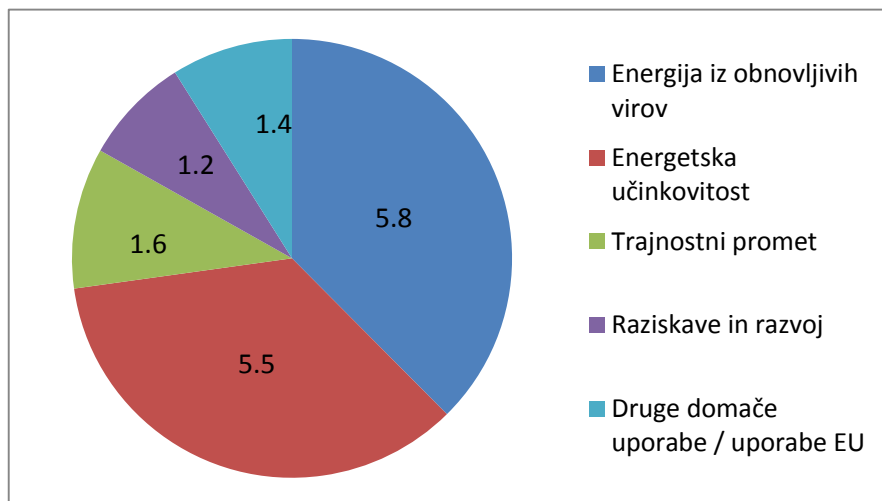
³⁰ COM(2017) 377 final z dne 13. julija 2017.

³¹ COM(2018) 28 final.

³² COM(2015) 614 final.

Slika 8: Uporaba prihodkov od prodaje pravic iz ETS na dražbi, 2013–2017 (v milijonih EUR).

Prihodki za domače namene so bili najpogosteje uporabljeni za energijo iz obnovljivih virov, energetska učinkovitost in trajnostni promet.

Slika 9: Domača uporaba prihodkov od prodaje pravic iz ETS na dražbi, 2013–2017 (v milijardah EUR).

6.2 LIFE

Program LIFE je instrument EU za financiranje okoljskih in podnebnih ukrepov. Sofinancira projekte z evropsko dodano vrednostjo. Skupni proračun za financiranje projektov v obdobju 2014–2017 je znašal 1,1 milijarde EUR v okviru podprograma za okolje in 0,36 milijarde EUR v okviru podprograma za podnebne ukrepe.

Podnebni ukrepi v okviru programa LIFE podpirajo projekte za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter podnebno upravljanje in obveščanje. Sredstva so prejeli upravičenci iz 23 držav članic; največ sredstev je bilo dodeljenih Italiji in Španiji.

V okviru projekta LIFE HEROTILE so bile razvite inovativne vrste strešnikov, ki lahko okrepijo prezračevanje pod kritino in tako zmanjšajo porabo energije v stavbi. Speti elementi na površini iz žgane gline omogočajo vstop zraka, a preprečujejo vstop dežju.

Glede na vreme lahko dodatno prezračevanje zmanjša količino energije, ki je potrebna za svežino in udobje bivalnih prostorov, zlasti na sredozemskih območjih, kjer temperature zaradi podnebnih sprememb dosegajo nove skrajne vrednosti. Ogljični odtis hlajenja prostorov v stavbi se zmanjša za približno 50 % v primerjavi s standardno sedlasto streho. Strešniki bodo kmalu na voljo na trgu.

Projektu je bilo v okviru programa LIFE dodeljenih 1,4 milijona EUR sredstev EU.

6.3 NER300

Program NER300 je eden od največjih programov za financiranje inovativnih predstavitvenih projektov nizkoogljične energije na svetu. Finančna sredstva v višini 2,1 milijarde EUR iz prodaje 300 milijonov pravic iz ETS na dražbi so bila dodeljena 39 projektom s področja energije iz obnovljivih virov ter zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida iz 20 različnih držav članic.

Šest projektov se je začelo izvajati, enajst pa jih je doseglo končno stopnjo naložbene odločitve. Projekti, ki se izvajajo, predstavljajo skupne naložbe v višini 2,463 milijarde EUR v primerjavi z dodelitvami NER300, ki znašajo 260 milijonov EUR. Proizvedejo 3,1 TWh ekvivalenta električne energije iz obnovljivih virov na leto, kar pomeni letne prihranke v višini 1,3 Mt CO₂.

Po reviziji direktive o EU ETS bo ustanovljen sklad za inovacije, ki naj bi začel delovati leta 2020. Temeljal bo na izkušnjah obstoječega programa NER300, vendar bo imel širše področje uporabe.

Nordsee One je projekt vetrne elektrarne na morju z močjo 332 megavatov, zgrajen med decembrom 2015 in decembrom 2017. Je eden od prvih projektov z uspešno v celoti postavljenimi vetrnimi turbinami z močjo 6 megavatov na velikem enopilotnem temelju. Turbine so opremljene z različnimi inovativnimi elementi, kot so močnejši ležaji in lopatice, ki so zasnovani tako, da lahko izkoristijo več vetra in tako povečajo izhodno moč. Projekt je zasnovan tako, da bo zagotavljal prodajo energije približno 400 000 gospodinjstvom v obdobju vsaj 25 let.

Dodeljenih mu je bilo 70 milijonov EUR sredstev iz programa NER300.

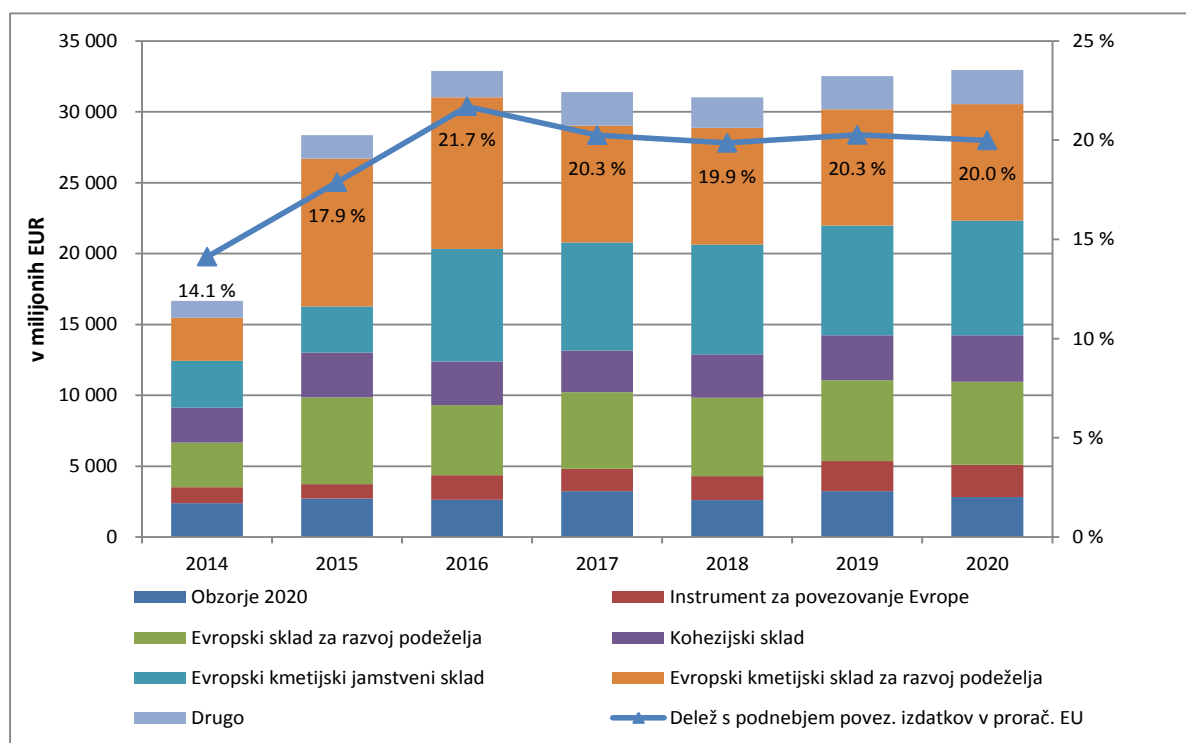

6.4 Vključevanje podnebnih politik v proračun EU

EU naj bi v obdobju 2014–2020 v povprečju vsaj 20 % svojega proračuna porabila za odhodke, povezane s podnebjem. Po najnovjših podatkih so takšni odhodki v letu 2017 znašali 20,1 % proračuna³³. Glede na trend naj bi prispevek iz proračuna v sedanjem večletnem finančnem okviru v povprečju znašal 206 milijard EUR (19,3 % proračuna).

³³ SEC(2018) 250; http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/2019/2019_en.cfm.

Komisija je 2. maja 2018 na podlagi tega uspeha predlagala ambicioznejši cilj, in sicer 25 % odhodkov za podnebne cilje v naslednjem večletnem finančnem okviru (2021–2027).³⁴

Slika 10: S podnebnjem povezani odhodki v proračunu EU v obdobju 2014–2020 (v milijonih EUR).

7 Prilagajanje podnebnim spremembam

Pri strategiji EU za prilagajanje podnebnim spremembam, ki je bila sprejeta leta 2013, da bi se države članice pripravile na trenutne in prihodnje učinke podnebnih sprememb, je bil dosežen precejšen napredek:

- ✓ 25 držav članic ima zdaj nacionalno strategijo za prilagajanje³⁵;
- ✓ podnebni ukrepi so bili vključeni v instrumente EU za financiranje in
- ✓ prilagajanje je zdaj v celoti vključeno tudi v Konvencijo županov, saj se je več kot 1 000 mest v Evropi zavezalo, da bodo okrepila svojo odpornost, 40 % mest z več kot 150 000 prebivalci pa je sprejelo načrte prilagajanja.

Na podlagi temeljite ocene strategije je bilo ugotovljeno, da je strategija še vedno zelo pomembna in je precej skladna s politikami na drugih ravneh upravljanja, čeprav manj na področju mednarodnih politik. Glede na kvalitativno in kvantitativno oceno je strategija učinkovita, čeprav je treba storiti več za:

³⁴ https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-long-term-budget-proposals_sl.

³⁵ Latvija, Hrvaška in Bolgarija svoje strategije še vedno pripravljajo.

- izvajanje in spremljanje nacionalnih strategij;
- spodbujanje lokalnih ukrepov in na ekosistemu temelječih prilagoditev;
- zapolnitev novih vrzeli v znanju;
- polno vključitev strategije v politike EU, tudi v zmanjševanje tveganja nesreč, trgovino, pomorske zadeve, ribištvo in javno zdravje;
- zmanjšanje ozemeljskih in družbenih razlik v občutljivosti na podnebne spremembe in
- spodbujanje uporabe zavarovanj in finančnih instrumentov pri prilagajanju.

Zdi se, da je strategija učinkovita; upravne stroške ima le Komisija in strategija prinaša jasno dodano vrednost na ravni EU.

LIFE@Urban Roofs spodbuja nepremičninske investitorje in lastnike stavb k vlaganju v prilagajanje na podnebne spremembe. Lokalna uprava s tem novim pristopom deluje stimulatивно in spodbujevalno. S projektom se spodbuja uporaba večfunkcionalnih streh, ki lastnikom nepremičnin prinašajo večje koristi kot tradicionalne zelene strehe. Združujejo več vrst infrastrukture: zeleno (zmanjšanje učinka toplotnih otokov v mestih in podpora biotski raznovrstnosti), modro (shranjevanje vode), rumeno (proizvodnja energije) in rdečo (socialna uporaba).

Projektu je bilo v okviru programa LIFE dodeljenih 3,3 milijona EUR sredstev EU.

8 Mednarodno sodelovanje na področju podnebja

8.1 Ukrepi na svetovni ravni

S Pariškim sporazumom so se države zavezale k blažitvi podnebnih sprememb (nacionalno določeni prispevki, NDC) za obdobje do leta 2030. Z izpolnitvijo ciljev nacionalno določenih prispevkov³⁶ bi bila najvišja raven svetovnih emisij 51 Gt ekvivalenta CO₂ na leto (53 Gt ekvivalenta CO₂ brez ponorov) dosežena že leta 2025, temperatura pa bi se povečala za približno 3 °C³⁷.

³⁶ Vključuje pogojne in brezpogojne zaveze in dosežek nacionalno določenega prispevka ZDA.

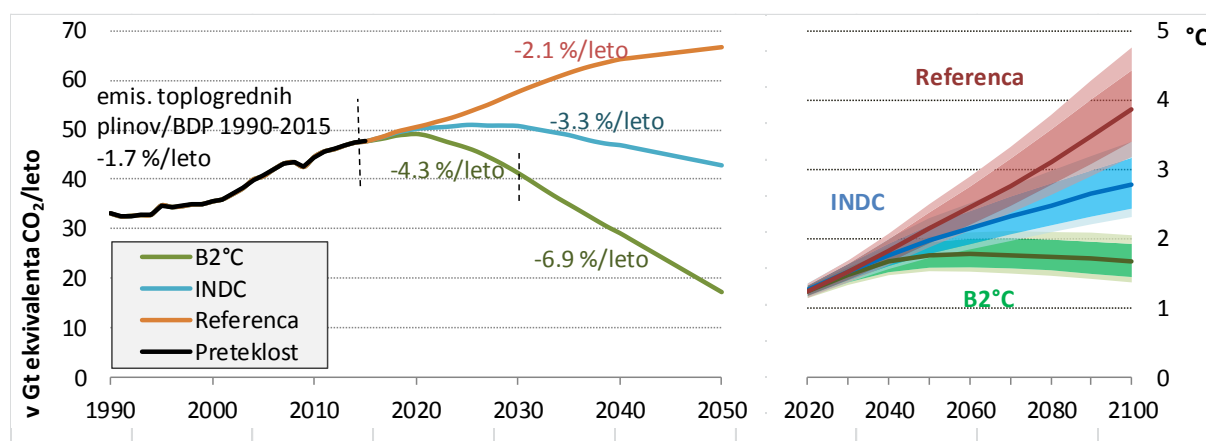
³⁷ Skupno raziskovalno središče Evropske komisije;

[http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC107944/kjna28798enn\(1\).pdf](http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC107944/kjna28798enn(1).pdf).

Medtem ko je EU določila svoje cilje za leto 2030 v skladu s pristopom „2 °C“ in bo do leta 2030 verjetno še naprej imela najnižjo intenzivnost emisij toplogrednih plinov na BDP med državami G20³⁸, morajo druge države pospešiti razogljičenje, zlasti gospodarske velesile, katerih emisije toplogrednih plinov še vedno naraščajo, da bi povišanje temperature dejansko omejili na precej pod 2 °C (ali 1,5 °C).

Prvi mejnik na področju podnebnih ukrepov je rok za leto 2020 glede „zavez iz Cancúna“ (s konference o podnebnih spremembah v Cancúnu leta 2010). Glede na *poročilo UNEP o emisijski vrzeli za leto 2017*³⁹ so države G20 (ki proizvedejo približno tri četrtine svetovnih emisij toplogrednih plinov) na dobri poti, da skupaj izpolnijo polovico teh zavez. EU je na dobri poti, da svojo zavezo izpolni brez mednarodnih poravnav, skupaj s Kitajsko, Indijo in Japonsko. Tudi Avstralija, Brazilija in Rusija so glede na večino ocen na dobri poti.

V posameznih zavezah so stopnje prizadevanj za blažitev zelo različne⁴⁰. Če merimo bolj primerjalno, je bila EU leta 2012, ko je izpustila 0,26 tone ekvivalenta CO₂ na 1 000 USD⁴¹, gospodarstvo z najmanjšo intenzivnostjo emisij med državami G20.

Slika 11: Svetovne emisije (v Gt ekvivalenta CO₂) in sprememba intenzivnosti emisij na enoto BDP v odstotkih (leva stran). Globalna povprečna sprememba temperature (desna stran)⁴².

³⁸ Poročilo o emisijski vrzeli za leto 2016: zbirno poročilo Programa Združenih narodov za okolje (UNEP):

<https://europa.eu/capacity4dev/unep/document/emissions-gap-report-2016-unep-synthesis-report>.

³⁹ <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/22070>.

⁴⁰ Cilj EU je 20-odstotno zmanjšanje glede na ravni iz leta 1990, cilj Japonske 3,8-odstotno zmanjšanje glede na ravni iz leta 2005, cilj Kitajske 40–45-odstotno zmanjšanje intenzivnosti CO₂ do leta 2020 ter povečanje gozdnih zalog in deleža nefosilnih virov v porabi primarne energije, cilj Indije pa 20–25-odstotno zmanjšanje intenzivnosti emisij (brez kmetijstva) glede na leto 2005.

⁴¹ Podatkovna baza izpustov za raziskovanje svetovnega ozračja (EDGAR);

<http://edgar.jrc.ec.europa.eu/overview.php?v=CO2andGHG1970-2016&dst=GHGgdp&sort=des9>.

⁴² Analiza je temeljila na okvirnih nacionalno določenih prispevkih (INDC), ki so zdaj nacionalno določeni prispevki. Vir: Kitous, A., Keramidis, K., Vandyck, T., Saveyn, B., Van Dingenen, R., Spadaro, J., Holland, M., *Global Energy and Climate Outlook 2017: How climate policies improve air quality – Global energy*

8.2 Letalstvo

Svet Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO) je junija 2018 s podporo vseh zastopanih držav članic EU sprejel standarde in priporočene prakse kot del svoje sheme za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika v mednarodnem letalstvu (CORSIA). Cilj CORSIA je stabilizirati emisije iz mednarodnega letalstva na ravneh iz leta 2020. V prvih šestih letih je sodelovanje prostovoljno. EU in njene države članice še naprej sodelujejo pri prizadevanjih ICAO, da bi sistem v celoti deloval.

EU od leta 2012 emisije iz letalstva obravnava v okviru EU ETS. Glede na rezultate skupščine ICAO leta 2016 o CORSIA se je odločila, da bo podaljšala začasno zmanjšanje področja uporabe EU ETS za letalstvo do konca leta 2023⁴³ in se pripravila na izvajanje globalnega tržnega ukrepa od leta 2021 dalje.

Emisije letalskih operaterjev v okviru ETS so leta 2017 znašale 64,2 Mt ekvivalenta CO₂. Na podlagi primerjalnega izračuna so bile emisije iz letalstva leta 2017 za 4,5 % večje kot leta 2016. Izračun vključuje več kot 250 komercialnih letalskih družb s sedežem zunaj EU, ki so lete opravljale znotraj Evropskega gospodarskega prostora.

EU ETS se trenutno uporablja samo za lete znotraj EGP, pri katerih je skupni učinek letalstva na globalno podnebje, vključno z emisijami ali učinki, ki niso emisije ali učinki CO₂, precej večji, kot če se upošteva samo CO₂. Po ocenah so bili vplivi sevalnega prispevka, ki ne izhaja iz CO₂, dva- do štirikrat večji kot tisti, ki izhajajo iz CO₂, kar pomeni ekvivalent 120–250 milijonov ton ekvivalenta CO₂ za celoten učinek letalstva iz dejavnosti znotraj EGP⁴⁴. Pri tem se vplivi na nastanek cirusov ne upoštevajo, vendar velja, da so ti vplivi manjši pri letih na kratke razdalje, ki so značilni za EGP.

Skupne emisije iz letalstva so leta 2017 predstavljale približno 4 % vseh emisij toplogrednih plinov v EU in so se od leta 1990 skoraj podvojile. Večina jih nastane pri mednarodnem letalskem prometu (vključno z leti znotraj EGP).

8.3 Pomorska politika

Mednarodna pomorska organizacija (IMO) je aprila 2018 sprejela začetno strategijo za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz mednarodnega ladijskega prometa. S strategijo naj bi se emisije zmanjšale za vsaj 50 % do leta 2050 v primerjavi z ravnmi iz leta 2008, končni cilj pa je popolno razogljčenje sektorja čim prej v tem stoletju. Zajema tudi izčrpen seznam možnih ukrepov za zmanjšanje emisij, vključno s kratkoročnimi ukrepi, vendar je za izvajanje strategije potrebno sprejeti še akcijski načrt.

---

trends and ancillary benefits of the Paris Agreement (Svetovni obeti glede energije in podnebja 2017: kako podnebne politike izboljšajo kakovost zraka – svetovni energetske trendi in dodatne koristi Pariškega sporazuma), EUR 28798 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2017.

⁴³ Uredba (EU) 2017/2392 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2017 o spremembi Direktive 2003/87/ES zaradi ohranitve obstoječih omejitev področja uporabe za letalske dejavnosti in priprave na izvajanje globalnega tržnega ukrepa po letu 2021 (UL L 350, 29.12.2017, str. 7).

⁴⁴ Direktiva 2008/101/ES, uvodna izjava 19, na voljo na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0101>.

Na ravni EU so prve obveznosti glede spremljanja emisij iz ladijskega prometa in poročanja o njih na podlagi uredbe o SPP pri ladijskem prevozu⁴⁵ začele veljati 31. avgusta 2017, ko je bil rok za zaključek in predložitev načrtov za spremljanje preveriteljem. Spremljanje emisij in poročanje o njih se je na podlagi načrtov začelo januarja 2018. Komisija trenutno pripravlja spremembo, da bi Uredbo uskladila s sistemom zbiranja podatkov, ki ga je IMO sprejela leta 2017.

8.4 Povezovanje ETS s Švico

EU in Švica sta novembra 2017 podpisali sporazum o povezavi sistemov za trgovanje z emisijami, ki je prvi tovrstni sporazum med dvema pogodbenicama Pariškega sporazuma. Pogodbenici bosta svoje listine o ratifikaciji izmenjali, ko bodo izpolnjeni vsi pogoji za povezovanje, sporazum pa bo začel veljati 1. januarja naslednjega leta.

8.5 Mednarodni trgi ogljika

EU aktivno sodeluje pri pogajanjih Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) v zvezi z vidiki „pariškega pravilnika“, ki zadevajo mednarodno sodelovanje na trgih. Izkazala je trajni interes za zagotovitev izvajanja trdnega sklopa pravil za obračunavanje in ambicioznega tržnega mehanizma, da dvojno štetje ne bi ogrozilo tekočih prizadevanj, ter za spodbujanje širšega in ambicioznejšega ukrepanja.

Komisija krepi sodelovanje s kitajskimi organi na področju trgovanja z emisijami in trgov ogljika, da bi jim pomagala pri vzpostavljanju dobro delujočega sistema za trgovanje z emisijami na nacionalni ravni. Memorandum o soglasju, podpisan julija 2018 na vrhu med EU in Kitajsko, bo trdna osnova za nadaljnje sodelovanje. Novi projekt bo pripomogel k povečanju zmogljivosti za trgovanje z emisijami na Kitajskem.

Komisija podpira tudi razvoj stabilnih instrumentov na trgu ogljika, in sicer „od spodaj navzgor“. Pri firenškem procesu sodelujejo oblikovalci politike (iz Kalifornije, Kanade, Kitajske, EU in Nove Zelandije), akademiki in predstavniki nevladnih organizacij, da bi se medsebojno učili in tesneje sodelovali pri vzpostavljanju stabilnih trgov ogljika. Drugi pobudi s tega področja sta partnerstvo za pripravljenost za sodelovanje na trgu in mednarodno partnerstvo za zmanjšanje emisij ogljika.

8.6 Prostovoljni ukrepi – marakeško partnerstvo za globalne podnebne ukrepe

Kot odgovor na poziv Pariškega sporazuma k vključitvi nedržavnih akterjev (podjetij, mest, državljanov, mednarodne civilne družbe itd.) EU podpira številne vodilne pobude, kot so Misija: inovativnost, Svetovna konvencija županov za podnebje in energijo (prek regionalnih konvencij), desetletni okvir programov o trajnostni potrošnji in proizvodnji, Partnerstvo za ukrepe na področju zelenega gospodarstva (PAGE), Partnerstvo na področju nacionalno določenih prispevkov, Energija iz obnovljivih virov za Afriko, 4/1000 za podnebno ozaveščeno kmetijstvo in InsuResilience. V pripravi so orodja za sistematično sledenje, s

---

⁴⁵ Uredba (EU) 2015/757 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o spremljanju emisij ogljikovega dioksida iz pomorskega prevoza, poročanju o njih in njihovem preverjanju ter spremembi Direktive 2009/16/ES (UL L 123, 19.5.2015, str. 55).

katerimi bo mogoče meriti njihov vpliv na zmanjšanje emisij in odpornost. Na svetovni ravni so ta prizadevanja organizirana v okviru marakeškega partnerstva za globalne podnebne ukrepe.

Iz letopisa globalnih podnebnih ukrepov (*Yearbook of Global Climate Action*)⁴⁶ in poročila UNEP o emisijski vrzeli iz leta 2017 je razvidno, da bi z globalnimi podnebnimi ukrepi lahko dodatno zmanjšali emisije (v primerjavi z nacionalno določenimi prispevki), in sicer za od 1,6 do 4 Gt CO₂ v letu 2020, kar bi se do leta 2030 lahko povečalo na od 5 do 10 Gt CO₂ letno, s čimer bi v veliki meri pripomogli k zapolnitvi vrzeli. Ob upoštevanju izključno čeznacionalnih pobud je Roelfsema *et al.* (2017)⁴⁷ opredelil dodatni globalni učinek v višini od 1 do 3 Gt ekvivalenta CO₂ leta 2030.

Evropa je ena od najbolj razvitih regij v smislu registriranih nedržavnih podnebnih ukrepov: od pobud za sodelovanje, registriranih na platformi NAZCA UNFCCC (območje nedržavnih akterjev za podnebne ukrepe – spletni portal za prikaz skupnih ukrepov), jih je 54 % evropskih.

Konvencija županov v Evropi je od leta 2017 članica Svetovne konvencije županov za podnebje in energijo, ki združuje dve glavni svetovni pobudi mest in lokalnih vlad (Konvencijo županov in Koalicijo županov), da bi pospešila njihov prehod na mesta z nizkimi emisijami, ki so odporna na podnebne spremembe, kar bi koristilo celotnemu gospodarstvu in imelo globalen učinek.

8.7 Podpiranje držav v razvoju

EU in njene države članice državam v razvoju namenijo največ uradne razvojne pomoči na svetu, ki je leta 2017 znašala 75,74 milijarde EUR. Podpora, ki jo EU, Evropska investicijska banka (EIB) in države članice namenjajo državam v razvoju, da bi se lažje spoprijele s podnebnimi spremembami, se je od leta 2013 v nominalnem smislu skoraj podvojila. EU in njene države članice največ prispevajo v Zeleni podnebni sklad; skupno so namenile 4,7 milijarde USD, kar je skoraj polovica od celotnih zavez v višini 10,3 milijarde USD med začetno mobilizacijo sredstev.

EU in Afriška unija sta leta 2017 vzpostavili **partnerstvo med EU in Afriško unijo za raziskave in inovacije na področju podnebnih sprememb in trajnostne energije**, ki temelji na treh glavnih področjih sodelovanja: podnebne storitve, energija iz obnovljivih virov in energetska učinkovitost.

EU financira številne programe in pobude, ki se osredotočajo na prilagajanje in blažitev ter zlasti na potrebe najbolj ranljivih držav v razvoju. V preteklem letu se je na novo začel izvajati **načrt EU za zunanje naložbe**, ki spodbuja naložbe v državah v razvoju v Afriki in v sosedstvu EU ter je prilagojen posebnim potrebam držav v razvoju. Namen **pobude EU za**

---

⁴⁶ unfccc.int/tools/GCA_Yearbook/GCA_Yearbook2017.pdf.

⁴⁷ <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2017.11.001>.

financiranje elektrifikacije (115 milijonov EUR) je podpreti naložbe, ki povečajo in izboljšajo dostop do modernih, cenovno dostopnih in trajnostnih energetskih storitev.

Globalno zavezištvo o podnebnih spremembah+ je vodilna podnebna pobuda EU. Ena od njenih ključnih prednostnih nalog je podpreti oblikovanje in izvajanje konkretnih in celovitih sektorskih strategij za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. V obdobju 2015–2017 je zagotovila približno 100 milijonov EUR, med drugim z večdržavnim programom za pacifiške otoke, da bi podprla 13 držav pri njihovih prizadevanjih za prilagajanje podnebnim spremembam.

EU je leta 2018 začela izvajati nov program v vrednosti 20 milijonov EUR, da bi podprla svoja **strateška partnerstva** za izvajanje Pariškega sporazuma v gospodarskih velesilah (večinoma neevropske članice G20 in Iran).